2006

Göteborg

NIAREN

frå Senja, Troms

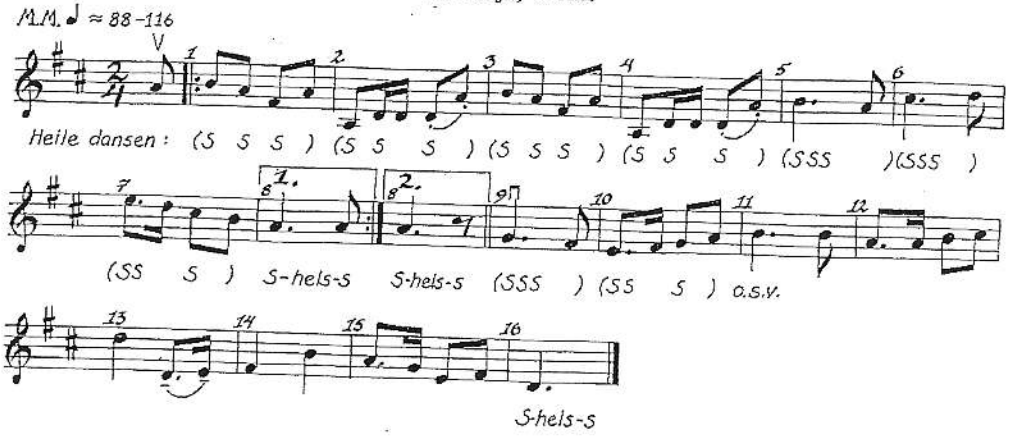

OPPSTILLING Parvis etter kvarandre i ring med samdanstak 1, guten med ryggen mot sentrum i ringen.

TAK Samdanstak 1.

STEG Bytomfotsteg frå hamborgar (SSS), sluttsteg (2 sviktar).
Ringen sviv heile tida mot sola.

Takt 1–8 **Hamborgar medsols – 7 steg og sluttsteg, jenta neiar, guten bukkar**
Guten tek til med V foten, jenta med H og dei dansar 7 steg hamborgar med sola. Så løyser dei på handtaket utan å sleppa, trør eit sluttsteg på 8. takta, set ledig fot inntil og helser kvarandre på 2. svikten i sluttsteget: Jenta neiar, og guten bukkar.

Takt 1–8 **Hamborgar motsols – 7 steg og sluttsteg, jenta neiar, guten bukkar**
Guten tek til med V foten, jenta med H, og dei dansar 7 steg hamborgar mot sola. Så løyser dei på handtaket utan å sleppa, trør eit sluttsteg på 8. takta, set ledig fot inntil og helser kvarandre på 2. svikten i sluttsteget: Jenta neiar, og guten bukkar.

Når ein helser etter medsols snuing, har jenta ryggen mot sentrum av ringen; når ein helser etter motsols snuing, har guten ryggen mot sentrum.

Dans opp att:

Takt 9–16 **Hamborgar medsols – 7 steg og sluttsteg, jenta neiar, guten bukkar**

Så tek dansen til frå starten av, men denne gongen dansar ein dei fyrste 7 stega mot sola. Fordi ein heile tida skal dansa skiftevis med og mot sola, må ein ta til mot sola om ein dansar dansen opp att, og med sola om ein dansar endå ein gong, osv.

OPPLYSNINGAR

Fyrst i 1930-åra fekk Gudrun Lunde (1889–1973), som leia leikarringen i Bondeungdomslaget i Tromsø, høyra at Emil Berg som var oppvaksen i Lysbotn på Senja, kunne ein del gamle dansar. Ho fekk han då til Tromsø for å læra bort dansane til leikarringen, og ho teikna dei samstundes ned (sjå Gilrosen). Ein av dansane var Niaren.
Dansenedteikningane vart sidan sende til Klara Semb. Ho prenta to av dansane i NF II 1935, men ikkje Niaren. Han kom fyrst i NF II 1948 og har ikkje vore prenta fleire gonger. Namnet på dansen vart stava Nigjaren i samsvar med rettskrivinga den gongen. Me har skrive namnet meir slik det må ha vore uttala. Niaren er ein einmelodi-pardans, litt i slekt med polkastopptypen, men utan norske parallellar, det me kjenner til.
Rettleiinga slik ho står i NF II 1948, seier at guten får ryggen mot sentrum av ringen etter 7 bytomfotsteg rundt. Dette er vanskeleg å få til å høva med dansen elles, og revisjonsnemnda vel å sjå bort frå det.

Helmer Telnes ved Lærarskulen i Tromsø skreiv, etter det Hanna Berg Angell fortel, ned melodiane etter Berg, truleg også denne. Han vart prenta i NF III 1952 med tilvising til Gudrun Lunde og Emil Berg.

Oxekow.

♩ = 138.

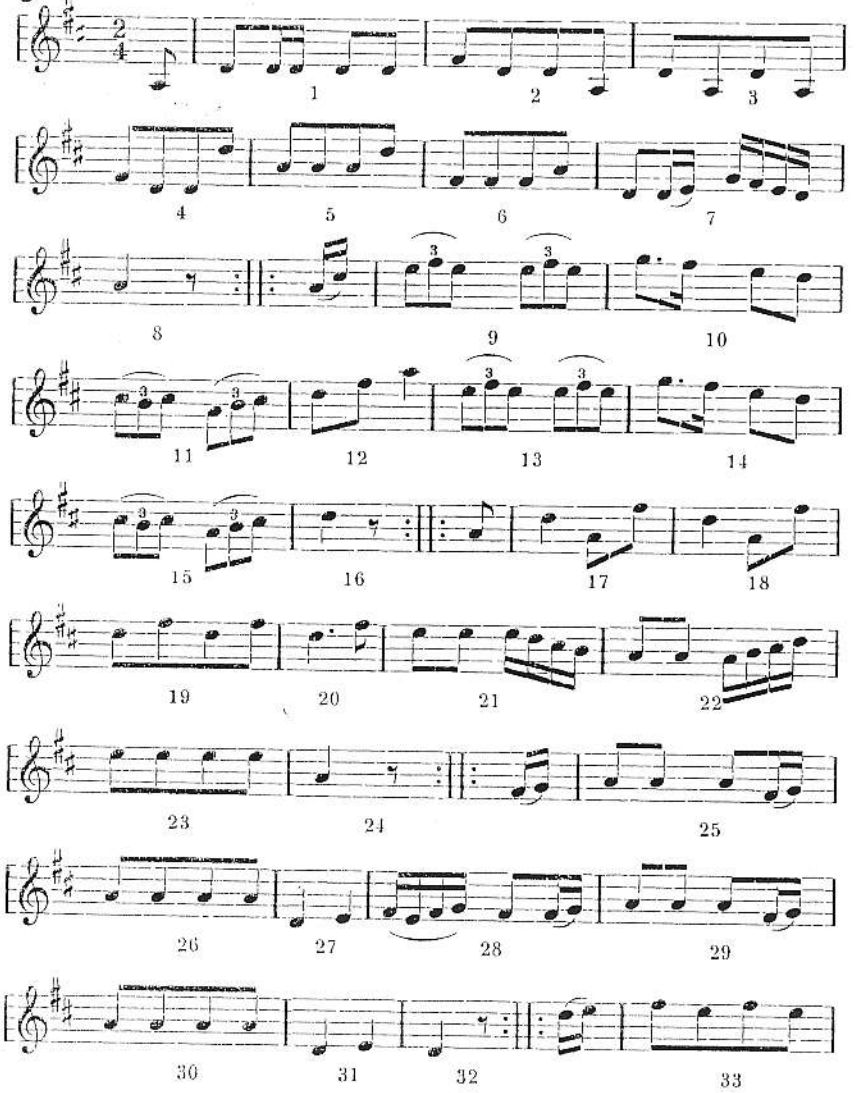

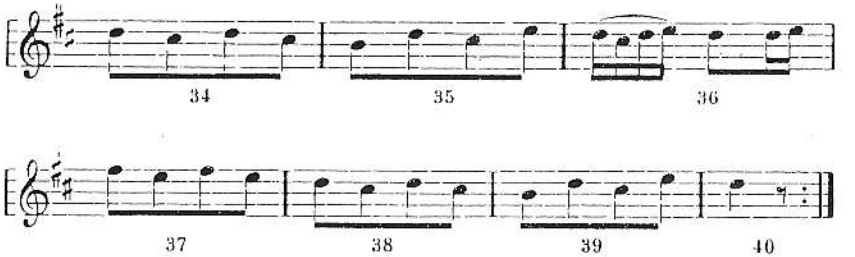

Musik.	*Forklaring.*
	Opstilling: 4 par i kvadrille.
	Trin: Hurretrin, chassé og gangtrin.
|:1–8:|	1. Tur. a) Stor kreds medsols, 16 hurretrin.
9–16	b) 1. og 2. par danser langsomt med hinanden i hånden frem med 1 chassé (i halv takt) og 2 gangtrin (beg. med højre); på det sidste trin hilses med en hovedbøjning. Baglæns til plads, 1 chassé og 2 gangtrin (beg. med venstre).
9–16	3. og 4. par det samme.
17–24	c) 1. og 2. par (med hinanden i hånden) frem med 1 chassé (beg. med højre), 3 appeller (v.h.v.) tilbage med 2 chassés, idet der klappes 3 klap på hvert chassé.
17–24	3. og 4. par det samme.
|:25–32:|	d) 1. og 3. par – 2. og 4. par danner samtidig kredse med livfatning medsols, 16 hurretrin.
|:33–40:|	e) Kæde i de små kredse, 16 gangtrin.
	Afd. b), c), d) og e) er ens i alle turene.
|:1–8:|	2. og 3. Tur. a) Sving med egen danser, alm. fatning, 16 hurretrin.
	4. Tur. a) 1. og 3. og samtidig 2. og 4. dame tager hinanden i venstre hånd og lægger højre hånd på meddanserens højre skulder. Front mod hinanden, omdansning på stedet, 16 hurretrin.
	5. Tur. a) 1. og 3. – 2. og 4. herre det samme.
	6. Tur. a) 4. Tur a) gentages.
	7. Tur. a) 5. Tur a) gentages.
	8. Tur. a) Stor kreds. 16 hurretrin.
	Dansen slutter med afd. e).

Finländsk samdans på NORDLEK 2006 i Göteborg

NYYKYTYS (Suistamo, Finland)

bearbetad

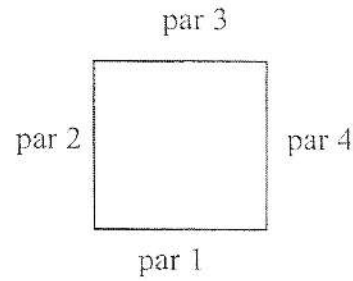

Deltagare: 4 par
Uppställning: fyrkant
Steg: galopp, polka och gångsteg

Tur 1 **Nyykytys**

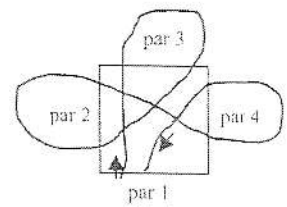

1-4:,: / 5-8:,: Par 1 galopperar i valsfattning med 32 galoppsteg runt par 3 medsols, runt par 2 medsols, runt par 4 motsols och tillbaka till egen plats.

3x (1-4:,: / 5-8:,:) Par 2, 3 och 4 dansar i tur och ordning på motsvarande sätt.

Tur 2 **Damernas omdansning**

1-4 Med 4 polkasteg dansar dam 1 medsols runt kavaljer 2, samtidigt som dam 3 dansar medsols runt kavaljer 4.

1-4 Dam 1 med kavaljer 2 och dam 3 med kavaljer 4 omdansar i dubbel handfattning med 4 polkasteg medsols.

5-8 Dam 1 och 3 återvänder till egen partner med 4 polkasteg

5-8 och omdansar i dubbel handfattning med egen partner 4 polkasteg medsols.

Tur 3 **Kavaljerernas omdansning**

1-4 Med 4 polkasteg dansar kavaljer 1 motsols runt dam 4, samtidigt som kavaljer 3 dansar motsols runt dam 2,

1-4 / 5-8:,: och dansar på motsvarande sätt som damerna i föregående tur. motsols

Tur 4 **Dambyte**

1-2 Premiärens par går i enkel handfattning 4 steg mot varandra,

3-4 kavaljeren tar med höger hand den främmande damens vänstra hand och återvänder med främmande dam till egen plats med 4 gångsteg, svängandes motsols.

1-4 Parvis omdansning i dubbel handfattning 8 gångsteg medsols.

5-8:,: Sekondens par byter damer på motsvarande sätt och omdansar på egen plats.

1-4:,: Premiären byter tillbaka sina damer.

5-8:,: Sekonden byter tillbaka sina damer.

Tur 5 **Ring**

1-4:,: Stor ring i enkel ringfattning 16 gångsteg medsols och

5-8:,: 16 gångsteg motsols.

OBS! Ringen kan dansas antingen som första tur eller som sista tur, och om man har tid både som första och sista tur.

Gunnbjarnarkvæði

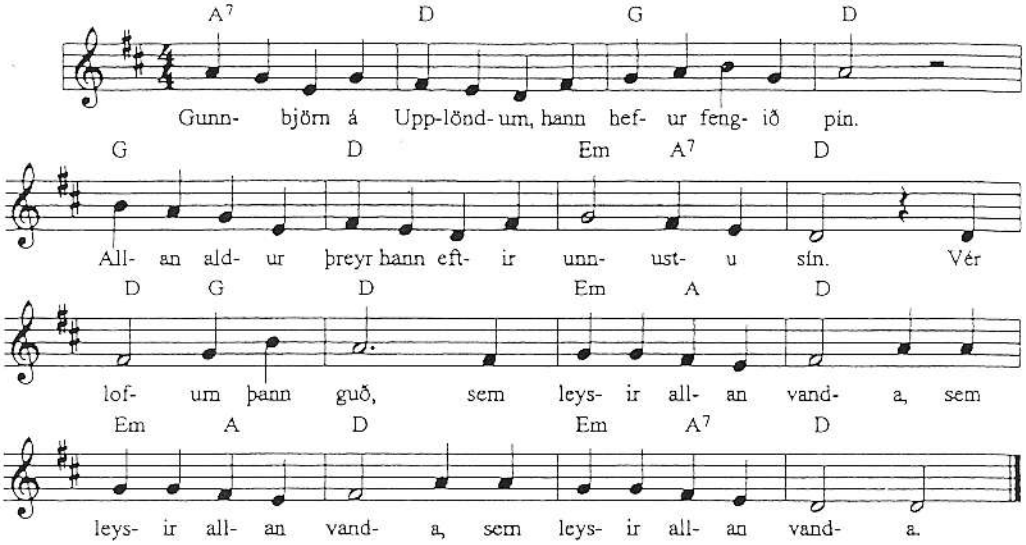

Faldar Gunnbjörn sér með pell og höfuðdúki smá,
Því hann hugði að dylja augun sín blá.
Vér lofum.....

Þegar kóngur þetta sér, og kemur honum nær.
Hvaðan ertu af löndunum, hin volduga mær.
Vér lofum...

Roðna tók hún Snjáfríður og leit undir sín skinn.
Hver hefur þér orðlof gefið að ganga hér inn?
Vér lofum...

Svipti hann af höfði sér, höfuðdúki smá.
Hér mátt þú hin ríka frú hinn unga Gunnbjörn sjá.
Vér lofum...

Hvort þau hér um hjöluðu svo fátt eða svo margt,
Hún fór burt með Gunnbirni með allt sitt skraut og skart.
Vér lofum...

Nordisk folkdansfestival, Göteborg 2006

Gunnbjarnarkvæði

Opst: Parvis i enkeltkreds
Trin: Vikivakatrin, gangtrin.
Handfattning: Vikivakatak.

Víkivakatrin: Venstre samla venstre, högre. Venstre ben fram i danseretningen, högreben samlas, ventre ben frammot og högre ben forby venstre.Lidt på skrå i kredsen.

Musik	Dans forklaring
1-4	Tre Vikivaka-trin i danserettningen med sols.
5	Tre gangtrin ind mod midden.
6	Tre gangtrin baglæns ud i kredsen igen. I takt 5-6 svinger armene ind mod midden og op og ned igen på vej ud av kredsen.
7	Vend mod egen danser på fire små gangtrin armene svinger ud til skjulder höjde.
8	7 Gentages mod fræmmed danser.

Salomon (Salmen) Eliasson.

Salmen föddes 1865 och dog 1961. Han var då alltså 96 år gammal. 1953 träffade jag honom hemma på gården "Salmens", som ligger i byn Kövra, Myssjö socken. Han var då 88 år.
Ute på gården visade han en tur i Ringländer från Oviken. Den finns med i beskrivningen av Ringländer i Svenska Folkdanser I som tur 6.
Salmen hade en kraftig röst och trallade då han visade stegen.
Han berättade att år 1875 bodde det en skräddare i grannhuset, som just det året hade skaffat sig traktens första symaskin. Folket i bygden trodde inte att sömmarna skulle hålla om han använde symaskinen. De kom dock gärna till honom på lördagskvällarna för att se hur han "trollade" ihop tygstyckena.
Salmen berättade vidare att han gick i skola i Hovermo, en grannby till Kövra. "Klassrummet" var på gällen (skullen ovanför ladugården). Där fanns hö och kättar för fåren. Skolbarnen satt runt ett baksterbord (ett stort bord, som användes då man bakade tunnbröd). Längst bort i rummet fanns ett litet fönster. Värmen bestod av den värme, som korna alstrade under dem.
Då det var dags att bli förhörd på läxan var det också dags att ge fåren mat. Det blev då förstås ett fasligt bräkande.
Ja --- det här har ju inget med dans att göra --- men det är en tidsskildring, som Salmen bjöd på förutom turen i Ringländer.

Ringländer från Oviken.

Dansen finns upptecknad i Svenska Folkdanser I, 1964.

Denna dans vill vi göra en ny beskrivning på.
Redan tidigt blev det klart att det ej skall vara hoppsteg i den dansen. I stället dansades steg med svikt.
Vidare står det i beskrivningen att stora ringens rörelseriktning är medsols. En av meddelarna, Lisa Jonsson, (f. 1878 och död 1962), berättade att om ett par började dansa medsols i ringen så måste alla följa samma riktning. Detta var säkerligen mycket ovanligt.
Om däremot första paret på golvet började dansa motsols följde förstås alla den riktningen, som ju är den naturligaste och som vi vill rekommendera.
Man kan ju jämföra med följande:
Vid idrottstävlingar i löpning springer man motsols.
Vid travtävlingar springer hästarna motsols på banan.
Vid renskillning, som försiggår inom ett inhägnat område är det en ständig rörelse av alla renar, som springer runt motsols.

Ringländer från Oviken.
(Vår reviderade beskrivning.)

Utgångsställning.
Parvis i öppen ring. Kav. står med ryggen mot ringens mitt. Ringens rörelseriktning motsols.

Fattningar.
Valsfattning med kav. vänstra handflata och damens högra handflata mot varandra.

Steg.
Alla steg tas med svikt.

Tur 1.
Parvis dansas åtta schottissteg under vridning medsols (1-8) och åtta schottissteg under vridning motsols (1-8).
Vid omdansningen medsols tas ett något längre steg med vänster fot på 1 i varje takt. Vid motsols omdansning tas ett något längre steg med höger fot på 1 i varje takt.

Tur 2.
Kav. börjar med vänster och damen med höger fot. Kav. för sin dam framför sig och tar ett schottissteg åt vänster och ett schottissteg åt höger (9-10).
Paret omdansar med fyra steg med svikt två varv (11-12). Kav. börjar omdansningen med ryggen i dansriktningen. Upprepas (13-16).

Tur 3.
Början av denna tur är lika tur 2. I stället för omdansningen utför kav. fyra sviktsteg bakåt. Damen följer honom framåt med sviktsteg. I dessa fyra steg är stora ringens rörelseriktning medsols (9-12). Upprepas (13-16).

Tur 4.
Dam och kav. dansar fyra sidsteg. Damen börjar med höger och kav. med vänster fot (1-2).

Under fyra steg med svikt vrider sig damen medsols och kav. motsols två varv runt med hängande armar (3-4).
Upprepas (5-8).

Tur 5.
Paret håller hand i hand med ytterarmarna hängande.Med början på ytterfötterna dansas två schottissteg med svikt framåt. Kav. fortsätter fram med fyra SVIKTsteg medan damen något framför kav. vrider sig under kav. upplyfta högra arm motsols (mot kav.) med fyra sviktsteg (1-4). Med sin högra hand skall kav. hjälpa till att föra damen runt.
Upprepas (5-8).

Tur 6.
Med två schottissteg dansar paret runt medsols (9-10). Kav. börjar omdansningen med ryggen i dansriktningen. Därefter dansar paret fyra sidsteg i motsols dansriktning (11-12).
Upprepas (13-16).

Tur 7.
Lika med de två första takterna i tur 2 (alltså ingen omdansning) (9-10). Därefter släpper kav. sin dams högra hand samtidigt som han tar ett stadigt tag med höger hand om damens liv och lyfter damen medsols under det kav. samtidigt med två fasta steg vänster och höger vrider sig medsols (baklänges) (11). Sedan dansar paret framåt med två gångsteg med början på ytterfötterna (12). Ledig hand i sidan eller hängande armar. En del par höll valsfattning när damen lyftes baklänges. Upprepas (13-16).